

01. Čudne priče o umrlima koje sam poznavao

Stanovište da posle ovozemaljskog života nema za ljude nekog drugog ipak nije tako stabilno kad se setim priča o nekolicini umrlih koje sam dobro poznavao.

U ove priče ne sumnjam jer sam ih delimično doživeo, a čuo od meni sasvim bliskih ljudi.

1.

Hronološki uzeto ide priča o smrti gospodje Mikić.

Jedne noći krajem Novembra 1978. je umrla gospodja Mikić, nastavnica muzike i vlasnica kuće u kojoj smo Mirjana i ja sa našom decom stanovali.

Mirjanu i mene je pre svanuća probudilo kucanje na vratima naše sobe. Naš stan je ustvario bio jedna velika prostorija u suterenu sa odeljkom za kuhinju. Mi smo pitali:

„Ko je?“

Umesto odgovora smo čuli. „Mama je umrla.“ – i prepoznali glas Nele, ćerke gospodje i gospodina Mikić. Nama je to bilo sasvim normalno da nas Nela o tako nečem obaveseći odmah jer smo sa celom porodicom Mikić dobro i ljubazno komunicirali. Ponaosob pa mu to dodje i – porodično.

Mirjana i ja smo ustali i otišli gore na sprat kod gospodina Mikića i njihovo dvoje dece. Čuli smo da je gospodja Mikić doživele srčani udar i da je to bilo oko 23:30 sata. Naša ćerka Ivana nam je sutradan ispričala da ju je u neko doba noći probudila neobična tišina. U toj tišini se nije čulo ni kucanje budilnika. Ivana je rekla da je videla da fluorescentne kazaljke stoje. Nije znala koliko dugo pre toga i – onda je sat proradio.

Ivana je jedno pametno dete. Mnogo pametno i ozbiljno i dan-danas; tako da smo to njeno pričanje shvatili samo kao prenošenje istine. Šta je tu interesantno?

Mirjana, naša deca i ja smo stanovali u prostoriji koja je bila više ispod nego iznad nivoa ulice, A Mikići su stanovali na trećem spratu; tj. na četvrtom nivou kuće.

Koja je ono sila delovala u celoj kući da zaustavi jedan budilnik u suterenu? Zašto i kome kao znak da je Radmila Mikić umrla?

2.

Priča o smrti Branislava i Verice (u ranim osamdesetim prošlog veka)

Ja sam u Vranju bio osnivač ili član nekoliko rock `n` roll grupa.

Nekoliko puta sam bio u grupama u kojima su članovi bili i braća Mitevski Dušan i Desković Ljubiša. Prvog smo kratko zvali Dule, a drugog Desko.

Oni su rodjena braća; dan-danas živi u Vranju. Mladji Dušan je zadržao prezime njihovog oca – Mitevski – a stariji Ljubiša je u čast njihovog dede Deska uzeo za sebe prezime Desković. Njihova majka se zvala Radmila-Rada.

Sa nama sviračima su na probama, nastupima i u privatnim životima kontaktirali neki kao i mi tada mladi ljudi. Medju njima su „najverniji“ rokerima bili Zoran i njegova žena Lidija Mujakić.

Sad ide ovo: U Vranju je bio poznat jedan Branislav-Bane kao golman fudbalskog kluba „Dinamo“ iz Vranja. Bane je mnogo puta imao sukobe sa Policijom i „vaspitanje mere“ Policije prema njemu su uvek bile sve jača batinanja. Kako je to na Baneta uticalo – Bog zna – tek Bane je oboleo od leukemije i umro vrlo mlad.

Bane je bio vrlo dobar prijatelj pomenutih Zorana i Lidije Mujakić. Banetova majka se zvala Mirjana-Mira. Bane je u gradu Bujanovcu imao devojkicu Vericu. Jedne subote, kad je i u Vranju pijačan dan, pre podne pred vranjanskom poštom sretnem Lidiju koja mi je ispričala ovo:

„Ja sam još u šoku i ne mogu da verujem da se cela priča sastavila baš kod mene.“

„Kakva priča?“ – upitao sam Lidiju.

“Odem ja pre nekoliko dana kod porodice Mitevski u posetu i majka-Radmila mi priča da su bili u Bujanovcu na sahrani ćerke jednog Stankovog (otac Mitevski) kolege. Ćerka je na samrti po svojoj želji ležala na postelji obučena u belu venčanicu. U zadnjim trenucima života je podigla svoju ruku, kao da ju pruža svojoj majci, koja je pored samrtne postelje bdela, a govoreći majci:

„Evo dolazi Bane i pruža mi ruku da me vodi sa sobom.“ Radmila-Rada i Stanko-Mitke Mitevski nisu znali da je umrla ćerka Stankovog kolege bila baš ona Verica, koja je bila devojkica već umrlog Branislava-Baneta.“

Tu sam ja samo uzgredno rekao da su nam takva prividjanja, ljudi, koji su u nesvakidašnjim situacijama, poznate stvari. – jer šta sam još mogao reći?

„E,“ – nastavila je Lidija – „jutros sretnem ja tetka-Miru, Banetovu majku i ona mi kroz plač priča da joj je prošle noći na san došao Bane.“

„Stoji u dvorištu i ja ga zovem da udje u kuću, a on kaže da nema vremena, nego je samo došao da me pita, da mu dam malo novaca da kupi odelo, jer se uskoro ženi i imaće svadbeno veselje.“

Tu sam se i ja šokirao, pa onda upitao Lidiju:

„Da li Banetova majka zna porodicu Mitevski?“

„Ne zna ni porodicu Mitevski, niti zna to da je Bane imao devojkicu u Bujanovcu.“

U nedelju 23. Novembra 2014. zovnem ja telefonski Lidiju, koja je u medjuvremenu postala udovica, da je pitam za daljnje detalje ove priče i ona mi kaže da je Banetova majka Mirjana-Mira posle saznala za ime Banetove devojkice i ko su njeni roditelji, te da je posle često odlazila u posetu Vericinim roditeljima i sa njima na Vericin grob, noseći cveće i paleći sveću za pokoj Vericine duše.“

3.

Tri priče oko mog pokojnog oca Mirka.

a. Moj otac Mirko je umro 29. Avgusta 1986. Video sam nekoliko mrtvih ljudskih tela i svima je koža na licu i rukama izgledala smežurana i žuto-bele boje, kao vosak. Lice mog pokojnog oca je izgledalo rumeno i lepo kao da spava u najboljoj dobi svog života. To nije naročito važno oko te smrti. Važno je ovo:

Moj otac je u zadnjim godinama svog života kupovao stare automobile na novosadskoj tzv. Najlon pijaci. Mirko i moj brat Boda bi te krtije demontirali do najsitnijeg zavrtnja, prali u benzinu, podmazivali i ponovo sve montirali. Farbali bi limariju, koliko su mogli s obzirom na njihova nikakva finansijska sredstva, nekad od dva tri propala automobile iste marke pravili jedan dobar i terali opet u Novi Sad, da nekom to uvale i zarade koju sumu novaca. Nekad su kao kupci omanjivali i propadali sa novčanim ulozima, jer prilikom probnih vožnji oko Najlon pijace nisu uvek uspevali da čuje nedostatke motora automobila, niti da primete šta je na limariji automobila, koji posle kupe, trulo.

I tako negde mesec i po posle Mirkove smrti, jedne noći punog meseca, laje njihov mali pas u dvorištu kao da je pomahnitao. Vi ste sigurno videli kako mali psi laju žestoko na velike pse i otimaju se sa lanca da na velikog navale. Ali kad veliki pas krene ka malom onda mali počne da cvili i beži medju noge svog gospodara. Elem, majka Vida ustane da vidi zašto naš pas laje, jedva ga smiri i primeti da u automobilu, koji je ostao u dvorištu nemontiran, sedi Mirko za volanom. Imao je šešir na glavi, iako je sahranjen gologlav. Vida nije bila plašljiva žena; ponekad u kasno leto bi noću izašla u polje kao da šeta, pa bi ušla u neku njivu kukuruza, kao da isprazni bešiku i onda krenula kući sa punom keceljom kukuruza za kuvanje. Vida ode da probudi Bodu, da i on vidi Mirka u automobile. Kad su se vratili u dvorište Mirko je sedeo još u automobilu. Nije okretao glavu na stranu, nego je celo vreme gledao na merne instrumente. Tj. on nije video Vidu i Bodu, a njih dvoje su njega gledali, Posle nekog vremena Boda reče majci Vidi: „`Ajmo unutra, da ga ne uplašimo. Neka ga, nek` uživa u svom meraku.“

b.

Naša sestra Olivera, koju smo mi svi zvali Seja, je radila u staropazovačkoj fabrici odeće „Dijana“. Dok je Mirko bio živ ustajao bi ujutro pre Olivera, kad bi radila u prvoj smeni, budio ju kucanjem na prozor njene sobe, koja je gledala na ulicu Jana Husa, i zvao ju da popiju kafu pre nego što ona krene na posao.

Onog leta na godinu od Mirkove smrti, dakle godine 1987. se Seja jednog jutro uspavala i nije čula budilnik.

Negde oko pola šest ju je probudilo jako kucanje na prozoru i Mirkov glas:

„Sejo, `ajde ustani! Zakasničeš na posao.“

Seja je to čula i – nije mogla odmah da ustane. Posle nekoliko minuta je opet čula jaku lupu na prozoru svoje sobe i Mirkov glas:

„Sejo, zakasničeš na posao!“ Seja je pogledala na sat i videla da je bilo 20 minuta do šest. Brzo se obukla i trčeći u fabriku shvatala da je Mirko umro u leto prošle godine.

c.

U zimu dve godine od smrti našeg oca Mirka je Seja ustala jednog jutra da ide na posao i dok se u kupatilu spremala da izađe, razmišljala je o tome kako mora sada kao prva da gazi kroz sneg na trotoaru i po putu do fabrike. Da bi videla koliko ima snega u dvorištu pomerila je zavesu na kupatilu i vrisnula tako glasno da su svi ukućani ustali kao na ratnu uzbunu.

Seja je objasnila da je videla Mirka u dvorištu i da je on bio zatečen time što ga je ona otkrila pa je vrlo brzo pobjegao iza jednog zida i – nestao.

Seja je rekla da ga je videla u plavom radnom mantilu koji je oblačio kad bi petljao oko starih automobila. Otad niko više nije video našeg oca Mirka oko naše kuće u Staroj Pazovi.

4.

a. Našu sestru Seju je rodila naša majka Vida iz „ljubavne“ veze sa jednim nadničarem-zidarem iz Šumadije. Mirko je u jesen 1957. bio u Zatvoru u Padinskoj skeli na otsluženju kazne zatvora od tri meseca i onda je zidar-nadničar Milorad dolazio noću kod naše

majke. Ja sam ih jednom čuo u „saobraćaju“ i njen jasan predlog njemu: „Hajde da se skinemo sasvim.“

Meni nije bilo lako da ih slušam, ali šta sam mogao.

Čutao sam i čekao da se uspavam. Ja sam tada bio devet godina star.

Kad se otac Mirko vratio iz Zatvora odmah je ponovo otišao od nas: meni to nije bilo čudno, jer mu to nije bilo prvi put. Posle mnogo godina sam sabrao da mu je Vida onda bila rekla da je trudna i on je otišao.

Posle nekoliko nedelja se vratio kući. Tako da mi ni to nije bilo neko iznenađenje. Ja sam se uvek radovao kad bi nas on ostavljao i razočaravao kad bi se on vratio, jer je bio jako grub prema nama svima; I prema Vidi i prema nama trojici njihovih sinova. Tukao bi svu trojicu za sitnice i nije pitao nikad ko je šta uradio ili započeo, jednostavno bi izvukao kajiš iz pantalona i udarao dozirano svu trojicu, koliko bi on procenio da treba.

Mislim zaista da je bio jako, jako loš muž i otac.

Seju nikad u životu nije tukao i nikad nije bio grub prema njoj. Mi dečaci nismo znali zašto je prema njoj drukčiji, ali nam je to bilo lepo. Seja je njega volela i svom sinu, kojeg je dobila sa Momčilom Šmitranom, je dala ime – Mirko.

Kad sam ja Seju pre nekoliko godina pitao da li zna da Mirko nije njen otac, rekla mi je da zna i da joj je to Mirko sâm ovako rekao:

„Kad sam jednom bila u svadju sa njim i otišla od njih, sreo me je na ulici i rekao:

„Idi i budi kurva kao tvoja mama.“

I onda mi je rekao da mi on nije otac.

Naravno to posle nije mnogo uticalo na njihov odnos i njih dvoje su bili dobri jedno prema drugom, za razliku

od Bate i Bode koji su se česta svadjali sa njim, a ponekad i tukli.

Sejin sin Mirko je umro u Nemačkoj 6. Marta 2000 sa osamnaest godina života. Tri godine je bolovao od raka kostiju i nikakvo lečenje mu nije pomoglo.

Kad je Sejin sin Mirko bio na samrti Uwe, Sejin drugi suprug, je iz bolnice otišao kući da donese neke stvari i zatekao u spavaćoj sobi sitna stakla po celom podu: Staklena vrata od jedne vitrine, su bila, u sitnim komadićima, rasprsnuta po podu, a spala su sa vitrine zajedno sa šarkama, kao da ih je neko iz iverice iščupao. To mi tu dodje kao ono sa satom prilikom pomenutog umiranja gospodje Mikič.

Kad je Uwe otišao ponovo u bolnicu, kod Mirka koji je umirao i Seje koja je bdela pored njega, Mirko je izahnuo onog momenta kog je Uwe ušao u bolničku sobu. Seja kaže da je Mirko samo otvorio oči, pogledao Uwea i prestao da diše. Uwe i Mirko su se dobro slagali. Uwe je Mirka posinio i Mirko je nosio Uweovo prezime Dörschmann.

b.

Medjutim sa umrlim Sejinim sinom Mirkom je i ova priča:

Sejin sin iz braka sa Uweom, Christofer, je kao osnovnoškolac imao školski zadatak, kao i sva deca u razredu, da napiše nešto na temu „Šta bih voleo biti kad porastem“.

Christofer je napisao da bi voleo da bude tajni agent. Učiteljica je taj njegov rad pohvalila kao odlično napisan i dala da ga Christofer pročita celom odeljenju.

Kad je Seja posle pitala Christofera kako mu je to palo na um kao tema, pa onda i da dobro napiše, on je odgovorio kao da je to najobičnija stvar:
„Mirko mi je diktirao, a ja sam pisao.“

Solothurn, 26.02.2021